

М. В. Самолюк

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент кафедри англійської
філології та перекладу М. В. Полховська*

Просте речення з формальним підметом в сучасній англійській мові

Синтаксис германських мов незмінно привертає увагу як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Сучасний етап розвитку граматичних студій позначений зростанням питомої ваги синтаксичних розвідок, виконуваних на різних концептуальних засадах. Інтересом до проблем синтаксичного ладу мови позначений доробок дослідників, які працюють у межах наукових парадигм вивчення мови як у синхронному, так і в діяхронному аспектах (Л. С. Бархударов, Б. А. Іл'ш, І. В. Корунець, Н. Хомський, Н. А. Кобріна, У. Л. Чейф).

Метою нашої роботи є дослідження статусу простого речення з формальним підметом в сучасній англійській мові.

Речення – це мовна одиниця, що має структуру, яка надає цій одиниці можливість вжитку у якості мінімального висловлювання (мовного витвору), а саме підметово-присудкову структуру [1: 141]. У вивченні речення як власне мовної, синтаксичної категорії, що має свої формальні та змістові характеристики, склалося кілька напрямів, пов'язаних: 1) з ученням про речення як про складну багаторівневу структуру; 2) з теорією генеративної граматики та трансформаційного синтаксису; 3) з вченнями про речення як про синтагматичну низку зв'язків та відношень; 4) з аналізом речення передусім як одиниці значення [5].

Залежно від характеру підмета, розрізняють особові (*personal*), неозначено-особові (*indefinite-personal*) та безособові (*impersonal*) речення.

Особовим називається речення, підмет якого означає певну особу, предмет або абстрактне поняття. Неозначено-особовим називається речення, присудок якого означає дію, що стосується людей загалом, будь-якої особи або неозначеної кількості людей. Безособовим називається таке речення, присудок якого не відноситься ні до особи, ні до предмета, ні до абстрактного поняття [4: 52].

На відміну від російської та української мови, де у безособовому реченні підмет відсутній, в англійській мові існує формальний підмет, виражений займенником *it*, який ставиться на початку речення [4: 194], наприклад:

It was no good coming there again. – *Повертатися туди знову не було сенсу.*

Формальний підмет не позначає ані людину чи істоту, ані предмет чи явище. У реченні він є лише структурним елементом, що займає місце підмета. Таким чином формальний підмет функціонує лише позиційно. В сучасній англійській мові існують два формальних підмета: *it* and *there*, наприклад:

It gave him a pain in the head to walk. – *Йому було боляче йти.*

Існує дві думки щодо цього питання. Прихильники першої думки (Б. І. Іл'їш, Н. А. Кобріна) стверджують, що займенник *it* на початку речення є лише формальним підметом, а в ролі справжнього – інфінітив. Прихильники іншої думки (Г. Г. Почепцов, І. В. Корунець) схильні вважати, що *it* – і є підметом. Обидві думки мають право на існування, хоча остання є більш прийнятною серед учених [2: 198].

Отже, в сучасній англійській мові існує невелика кількість типів односкладних речень. Це можна пояснити аналітичною будовою речення, що склалася в новий період розвитку англійської мови, із властивим їй фіксованим порядком слів і обов'язковою наявністю підмета, хоча б формального.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бархударов Л. С. Структура простого предложения современного английского языка / Л. С. Бархударов. – М.: Высшая школа, 1966. – 250 с.

2. Ильиш Б. А. Строй современного английского языка / Б. А. Ильиш. – Ленинград: Просвещение. – 1971. – 365 с.
3. Кобрина Н. А. Грамматика английского языка. Морфология. Синтаксис / Н. А. Кобрина, Е. А. Корнеева и др. – СПб.: СОЮЗ, 1999. – 496 с. – С. 230-233
4. Почепцов Г. Г. Синтагматика английского слова / Г. Г. Почепцов. – К.: Вища школа. – 1976. – 109 с.
5. Лінгвістичні терміни // <http://www.znatok.ua/ua/sentence>